

DESIGNGUIDE

Sansefødestuer
Region
Syddanmark

SYDDANSK
SUNDHEDSINNOVATION

Tak til arbejdsgruppen vedrørende 'Udarbejdelse af fælles regional standard i forhold til sansefødestuer'

Projektorganisationen for Nyt Sygehusbyggeri
Torben Kyed Larsen, Afdelingschef
Per Kjeldsen Hansen, Specialkonsulent

Sygehus Lillebælt
Anne Cathrine Hoffgaard Munk, Overlæge
Karina Lund, Afdelingsjordemoder
Anne Uller, Chefjordemoder

Sydvestjysk Sygehus
Jane Lyngsø, Overlæge
Dorthe Fredlev Thomsen, Jordemoder

Sygehus Sønderjylland
Karen Bøhrnsen, Jordemoder
Gyða Ingólfssdóttir, Reservelæge

OUH
Kamilla Kannegaard Karlssen, Afdelingslæge
Torben Munk, Overlæge
Lotte Larsen, Koordinerende jordemoder

OUH HCA børnehospital (neonatal)
Peter Ehlert Nielsen, Overlæge

Der er indhentet udtalelse og rådgivning fra
Infektionshygiejnisk Forum samt fra arbejds-
miljøfunktionerne hos sygehusenhederne i
regionen.

Designguiden er udarbejdet af:
Syddansk Sundhedsinnovation
www.syddanskundsinnovation.dk

Caroline Strudwick, Caroline.Strudwick@rsyd.dk
Kenn Elnegaard Dam, ked@rsyd.dk
Kristine Nielsen, kn@rsyd.dk

November 2022

Indhold

Baggrund	4
Erfaringer	6
Hvad er en sansefødestue?	8
Fælles definition og vision	8
Koncept	9
• Det gode fødselsforløb	10
• Inddeling i zoner	12
• Design og æstetik	14
Minimumstandard for indretning	17
Stemningsskabende lys	18
Beroligende lyd	20
Natur som udsmykning	22
Fremhævelse af familiezone	24
Nedtoning af risikoudstyr	26
Hjemlig og nordisk æstetik	28
Den store fødestue 46 m ²	32
Den lille fødestue 24 m ²	34
Sådan kan I gøre	36
Budgetestimat	38
Appendiks: Infektionshygiejne og Arbejdsmiljø	39

8

*Hvad er en
sansefødestue?*

17

*Sådan indretter
I sanseføde-
stuen*

36

*Sådan kommer
I i gang*

Baggrund

Som følge af Region Syddanmarks budget 2022 er der afsat 15,4 mio. kr. til etablering af sansefødestuer på alle fødestuer i Aabenraa, Esbjerg, Kolding, Odense og Svendborg.

I Region Syddanmarks Fødeplan (2022) fremgår det, at der skal kortlægges og defineres en fælles standard for det fremtidige gode fødselsmiljø, hvorefter de enkelte sygehuse kan vurdere og implementere lokale tiltag.

ARBEJDSGRUPPE

I regi af Fødeplansudvalget er der nedsat en arbejdsgruppe med fageksperter på området:

- 1 obstetriker fra hvert fødested
- 1 jordemoder fra hvert fødested
- 1 repræsentant fra neonatologien

Projektorganisation for byggeri og grøn omstilling har varetaget formandsskabet samt sekretariatsbetjeningen. Syddansk Sundhedsinnovation har faciliteret processen i arbejdsgruppen.

ARBEJDSGRUPPENS OPGAVER

> Begrebsafklaring og definitioner i forhold til "Hvad er en sansefødestue i Region Syddanmark".

> Beskrivelse af en fælles regional standard for etablering af sansefødestuer, herunder hvilke elementer indgår fx lys, lyd, mm. Dette med henblik på at sikre en ensartet oplevelse for de fødende.

Uddrag fra Kommissorie for Fremtidens Fødemiljø "Arbejdsgruppe vedrørende 'Udarbejdelse af fælles regional standard i forhold til sansefødestuer.' "

PROCES FOR ARBEJDSGRUPPEN

2022

DESK RESEARCH

- Undersøgelse af regionale, nationale og internationale erfaringer med sansefødestuer
- Indsamling af eksisterende viden om helende arkitektur og evidensbaseret design

OPSTARTS-MØDE

- Præsentation af ramme og opgave
- Præsentation af erfaringer (desk research)
- Diskussion af definition af sansefødestue
- Diskussion af værdiskabelse

ETABLERING AF BASELINE

- Indhentning af information om eksisterende rammer på fødestederne

WORKSHOP

- Kvalificering af vision og fælles definition
- Kortlægning af det gode fødeselsforløb
- Redskaber til lokal brugerinddragelse

LOKAL BRUGER-INDDRAGELSE

- Interview med personale på fødestederne

FEB.

MARTS

APRIL

VIDENSGRUNDLAG

Arbejdsgruppen har indsamlet regionale, nationale og internationale erfaringer med eksisterende sansefødestuer

MAJ

WORKSHOP

- Eksisterende viden om sansefødestuer
- Helende arkitektur og evidensbaseret design
- Opsamling på lokal brugerinddragelse
- Kvalificering af det gode fødselsforløb
- Koncept for sansefødestuer

KONCEPT-UDVIKLING

- Udvikling af udkast på designkoncept og indretningslementer

JUNI

WORKSHOP

- Designkoncept og indretningsmuligheder
- Overblik over budgetestimer
- Diskussion af minimumstandard
- Forventet implementeringsproces
- Afklaring af afhængigheder

UDVIKLING AF DESIGNGUIDE

- Grafisk bearbejdning af de samlede input til en fælles regional standard for sansefødestuer

AFSLUTTENDE MØDE

- Godkendelse af koncept og designguide i arbejdsgruppen

AUG.

Erfaringer

Eksisterende viden

Arbejdsgruppens koncept for den regionale sansefødestuestandard er bygget på eksisterende viden om helende arkitektur og evidensbaseret design; herunder lys, lyd, kunst, natur og relationer.

Konceptet hviler dermed på de regionale, nationale og internationale erfaringer, der indtil videre er gjort i forbindelse med etablering af sansefødestuer.

Regionale erfaringer er indhentet ved at indlede processen med besøg på alle regionens fødesteder. Sygehus Sønderjylland og Sygehus Lillebælt har desuden bragt deres erfaringer med sanse-tiltag ind i arbejdsgruppens workshops.

Erfaringer og ønsker fra fødende og partnere i Region Syddanmark er draget ind i projektet via arbejdsgruppens medlemmers lokale undersøgelser og viden. Det anbefales at inddrage fødende og partnere i de lokale brugerprocesser i forbindelse med designguidens implementering.

Nationale erfaringer er indhentet igennem en indledende desk research om eksisterende sansefødestuekoncepter rundt om i landet samt besøg på Regionshospitalet i Gødstrup, hvor der er etableret 7 sansefødestuer på baggrund af afprøvning på det tidligere regionshospital i Herning.

Internationale erfaringer er samlet ved desk research om sansefødestuer i udlandet, herunder en særligt relevant etnografisk undersøgelse fra Sverige, hvor man har undersøgt fødemiljøers indflydelse og betydning på fødeoplevelsen, på tværs af "traditionelle" fødestuer og sansefødestuer.

Ny indretning

Forbered og understøt hinanden i, hvordan I får det bedste ud af de nye rammer og tilpasser jeres arbejdsgange og kultur på en god og tryk måde.

DE VIGTIGSTE KONKLUSIONER FRA ERFARINGER OG EVIDENS ER:

- > Arkitektur alene kan ikke helbrede, men den arkitektoniske udformning udtrykt i dagslysets kvalitet, rummets stemning, farver, lyd og muligheden for at være privat og tryk kan understøtte den heling, der finder sted.
- > Et hjemligt og komfortabelt design med natur gengivet i billeder og lyd kan skabe en rolig og tryk atmosfære for den fødende, som påvirker den samlede fødselsoplevelse positivt.
- > Det er ikke muligt at dokumentere effekten af enkelte elementer i et rum. Det er samspillet mellem forskellige tiltag i et samlet koncept, der skaber en atmosfære.
- > Fødemiljøer består af det fysiske rum, den menneskelige interaktion i rummet og den institutionelle kontekst, det er en del af. Derfor er ændringer i selve det fysiske rum ikke i sig selv nok til at ændre rummets funktionalitet.
- > Sundhedspersonalets og partnerens rolle på fødestuen har den største indflydelse på den fødendes oplevelse. Derfor er det vigtigt, at sansefødestuen understøtter deres handlemuligheder og relationsdannelsen. Det skal være nemt og intuitivt for alle at bruge sansefødestuens muligheder.
- > Sansefødestuens atmosfære kan påvirke personalets arbejdsmiljø positivt og skabe ro, men det er vigtigt at være opmærksom på, at ændringer i miljø og rutiner kan være udfordrende og utrygt. Derfor er det vigtigt at forberede og understøtte personalet i, hvordan de får det bedste ud af de nye rammer og tilpasser deres arbejdsgange og kultur på en god og tryk måde.

Kilder:

- Helende arkitektur, litteraturstudie, 2009
- The influence and meaning of the birth environment for nulliparous women at a hospital-based labour ward in Sweden: an ethnographic study, 2021, <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1871519221001190>

*Sundheds-
personalets
og partnerens
rolle på
fødestuen
har den største
indflydelse
på den fødendes
oplevelse.*

Hvad er en sansefødestue?

FÆLLES DEFINITION PÅ EN SANSE- FØDESTUE

En sansefødestue bidrager gennem forskellige sansepåvirkninger til at understøtte det gode fødselsforløb for både de fødende og sundhedspersonalet, uden at gå på kompromis med funktionalitet og sikkerhed.

Gennem en beroligelse af nervesystemet fremmes de naturlige processer, og den fødende og partneren styrkes i et godt fødselsforløb, der skaber afsættet for det nye forældreskab.

En sansefødestue er et indbydende og behageligt rum at opholde sig i for alle. Rummets indretning indbyder den fødende og partneren til at indtage og bevæge sig i rummet samtidig med, at den styrker sundhedspersonalets muligheder for at kunne understøtte den fødende til en tryk og god fødsel.

Sansefødestuens indretning stimulerer sanserne og understøtter den ønskede stemning i rummet. Den fødende og partneren skal føle sig hjemme gennem muligheder for at påvirke indretningen og brugen af fødestuen, let og intuitivt.

Indretningen af en sansefødestue går ikke på kompromis med sikkerheden. Udstyr skal være let tilgængeligt for sundhedspersonalet, og stuen skal til enhver tid kunne fungere i en obstetrisk akutsituation.

VISION

Sansefødestuen skaber rammerne for et godt og trygt fødselsforløb, der giver et godt afsæt for det nye forældreskab.

Sansefødestuerne skal leve op til de gældende standarder for infektionshygiejne og arbejdsmiljø

KONCEPT

Konceptet for indretningen af fødestuerne tager udgangspunkt i arbejdsgruppens beskrivelse af visionen for og definition på, hvad en sansefødestue er i Region Syddanmark.

Konceptet er båret af tre grundprincipper:

Det gode fødselsforløb

Fælles forståelse af den proces og de arbejdsgange fødestuerne i region Syddanmark skal understøtte.

Inddeling i zoner

Inddeling af fødestuen i zoner for at understøtte den tiltænkte brug af rummet.

Design og æstetik

Brug af æstetiske og funktionelle virkemidler for at understøtte inddelingen i zoner og dermed brugen af fødestuen.

Koncept

Det gode fødselsforløb

En standardisering af fødestuerne i Region Syddanmark starter med en fælles forståelse af den gode fødeoplevelse – hvad skal rummet kunne?

En fælles standard for sansefødestuerne i Region Syddanmark starter med en fælles forståelse for, hvad rummet skal understøtte: Hvilken "service" vil vi gerne tilbyde de fødende i regionen? Hvordan tager vi imod, understøtter og sender hjem? Det er elementer, som ikke baserer sig på indretningen alene, men som en hensigtsmæssig indretning kan understøtte. Dette såkaldte servicedesign kan med fordel være en del af en Region Syddanmark fælles standard.

Det kræver, at man formidler standarden og træner brugen af rummet – også efter genindflytning i de nye rammer.

Ved at folde forløbet ud, er det muligt at få et overblik over, hvad rummet skal kunne. Noget af det, der kan understøtte det gode forløb er, at rummet er indrettet i zoner, som med sin indretning nudger til den ønskede brug. Lys, lyd m.m. kan desuden bidrage til at skabe den stemning, der passer til forskellige faser i fødselsforløbet.

Gengivelsen til højre er et resultat af arbejdsgruppens beskrivelse af, hvad der sker på fødestuen under et typisk fødselsforløb. Det er skåret ned til overskrifter, som bidrager til at beskrive den stemning, der ønskes i rummet – altså sammen med den fødende og partner i fokus. Det er naturligvis vigtigt at have respekt for, at selv om langt de fleste forløb går godt, kan der være fødselsforløb, hvor der opstår kritiske situationer og nogle som ender ulykkeligt.

Fødestuen gøres klar til mor og partner.

Ro

Fokus på den lille families uforstyrrede kontakt med den lille ny.

Festmåltid

Stille og ceremoniel fejring og restitution.

Relationen etableres,
og mor og partner
finder sig til rette.

Velkomst

*Barnet er
på vej og fødselen
er i gang*

Mor og partner har
mulighed for at arbejde
med værne sammen.

Forløsning

Baby fødes og navle-
streng klippes.

*Slutspurt
og op-
muntring*

Mor opmuntres til
at fokusere på det
hårde arbejde.

Gæstebud

Der tages billeder,
og gæster kommer
og ser den lille ny.

Der udleveres en
tillykkekmappe og siges
tak for nu.

*Tillykke og
tak for denne
gang*

Koncept

Inddeling i zoner

Zoneinddeling understøtter det gode fødselsforløb og bidrager til at skabe overskuelighed og ro i rummet.

Indretning i zoner kan bidrage til at opfordre den fødende og personale til at bruge rummet, som det er tiltænkt. Hvis fx inventar, som er tiltænkt den fødende og partner, er samlet eller har et ensartet udtryk, inviterer indretningen tydeligere til, at de indtager rummet og personliggør det.

For eksempel kan det fremgå tydeligt, hvor det er okay at placere sine ting – og sig selv. Det bidrager også til, at man føler sig velkommen. Dette kan understøttes ved at afskærme risikoudstyr* og fødeleje og dermed give den fødende større mulighed for bevidst eller ubevidst at fravælge fokus på det kliniske udstyr.

Samtidig kan en standardiseret indretning af udstyr og materialer i faste zoner bidrage til, at personalet lettere kan orientere sig i det nødvendige udstyr.

Der vil være stor forskel på de enkelte fødesteders muligheder for at løse zoneinddelingen, og der bør naturligvis tages højde for det enkelte rums størrelse, orientering og udformning.

*Klinisk udstyr, som bruges i kritiske situationer, men ikke ellers er i brug

APPARATUR/UDSTYR

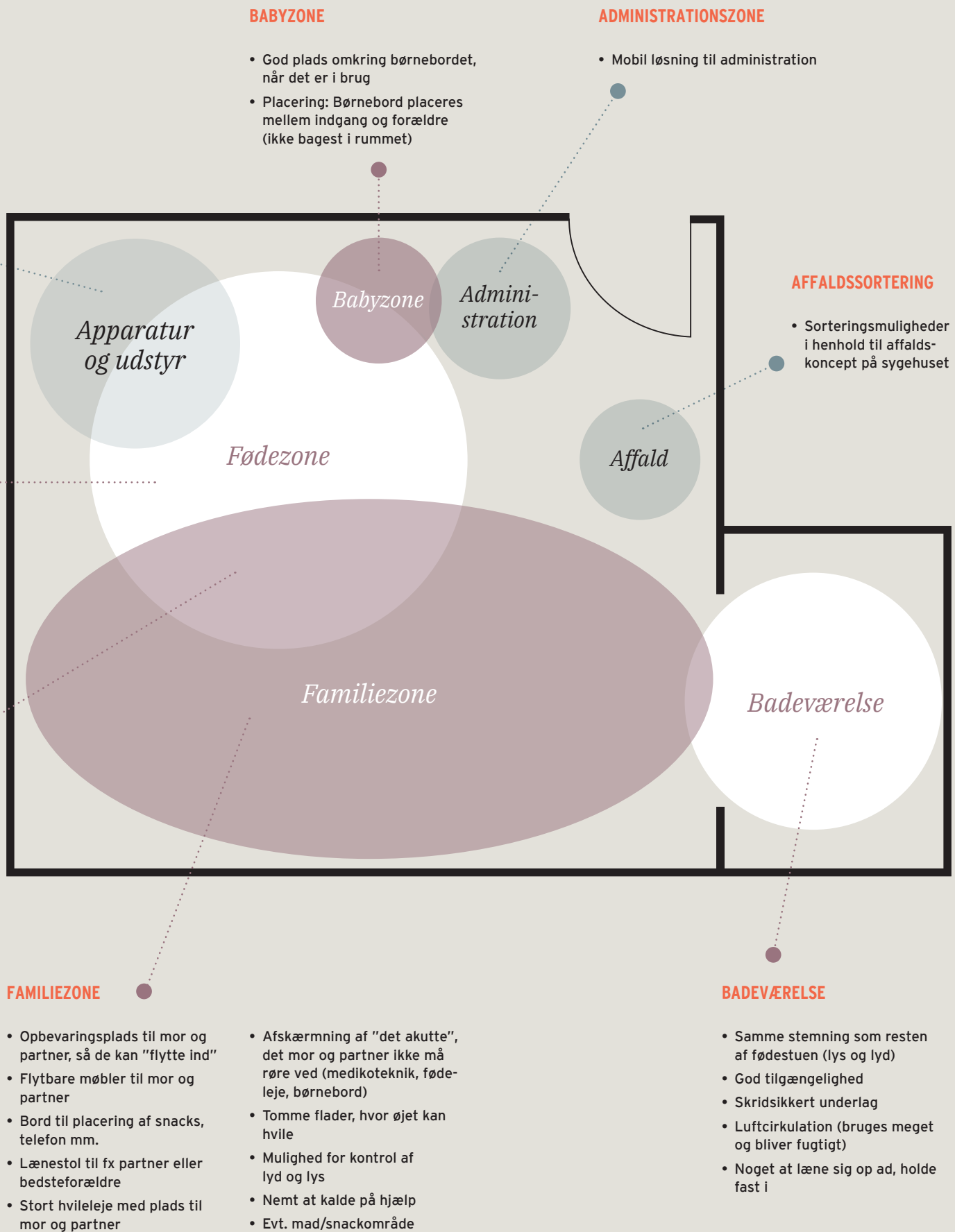
- Opbevaring så risikoudstyr er afskærmet – fx i stikskabe (højskab uden bund, så evt. mobilt bord nemt kan trækkes ud)
- Mulighed for at parkere udstyr fx ekstra stole, som ikke er i brug
- Standardisering af udstyr på alle stuer, så personalet altid ved, hvor de kan finde det

FØDEZONE (FØDELEJE)

- God plads omkring fødeleje
- Fødekar
- Evt. mobilt bord med udstyr
- Plads til mange mennesker
- Arbejdslys:
Lys til fødekar og fødeleje (kan være samme afhængig af afstand mellem leje og fødekar)

VE-ARBEJDSZONE (HELE STUEN)

- Plads og mulighed for bevægelse integreret i indretningen
- Redskaber til aktiv fødsel (fx krog i loft med stor slynge)
- Stabile møbler, som den fødende kan læne sig op ad
- Redskaber til aktiv fødsel (fx møbler der indbyder til nærvær med partner og kan hæves/sænkes)
- Behagelig stol til partner (fx kontorstol, som er justerbar i højden)
- Ergonomisk stol til jordemoder
- Justering af lyd, lys, temperatur
- Udsyn til natur (udsigt, fotostat, projektion, skærm, planter)

Koncept

Design og æstetik

Indretningsdesignet er et resultat af den proces, arbejdsgruppen har været igennem, og de snakke og diskussioner, der har været undervejs.

At sikre ensartethed i selve designet bidrager til at formidle den ønskede brug af rummet. For eksempel inviterer en hjemligt udseende lænestol til, at den fødende eller den pårørende sætter sig i den. En knagerække placeret det rigtige sted inviterer til at tage overtøjet af.

En indbydende indretning kan udformes på mange måder. Hvad der er hyggeligt og hjemligt for den ene, kan opleves som kedeligt eller grimt af andre. Det er vigtigt at skabe en balance, hvor det hjemlige ikke overdøver indtrykket af et rent og professionelt rum, som er tilpasset både den fødende og personalet. Indretningen skal leve op til de standarder, der er omkring muligheden for rengøring, arbejdsmiljø osv.

Fødestuerne har forskellige størrelser, udformninger og orienteringer. Nogle har plads til større eller flere møbler. Ved fx at tage udgangspunkt i forslag til møbeltyper, overflader og farver, sikres en ensartethed på tværs af de enkelte fødestuer og på tværs af regionens fødesteder.

I det efterfølgende præsenteres minimumstandarden for indretninger og inventar opdelt i temaer.

Autonomi

Den fødende og partner skal selv kunne påvirke indretningen

Sanse- påvirkning

Indretningen skal facilitere stimulation af sanserne

Ro i farver og materialer

Brug af naturmaterialer
og naturreferencer

Nedtoning af risikoudstyr

Fremhævelse af
hjemlig og genkendelig
indretning

*Det er
samspillet
mellem
forskellige
tiltag i et
samlet
koncept, der
skaber en
atmosfære.*

Sansefødestue

Minimumstandard for indretning

I Region Syddanmarks Fødeplan (2022) fremgår det, at der skal kortlægges og defineres en fælles standard for det fremtidige gode fødselsmiljø, hvorefter de enkelte sygehuse kan vurdere og implementere lokale tiltag.

Formålet med at beskrive en fælles standard er at sikre, at der på tværs af regionens fødestuer etableres et ensartet kvalitetsniveau med en defineret minimumsstandard med baggrund i det designkoncept, som er udarbejdet i arbejdsgruppen for "Udarbejdelse af fælles regional standard i forhold til sansefødestuer".

Arbejdsgruppen har i processen udpeget 6 temaer, som tilsammen udgør minimumstandarden for indretningen.

Uddybning

Læs mere om hvert tema på de følgende sider.

MINIMUM-
STANDARDEN FOR
INDRETNINGEN AF
REGION SYDDANMARKS
FØDESTUER

6

TEMAER, SOM TILSAMMEN UDGØR
MINIMUMSTANDARDEN FOR INDRETNINGEN AF
SANSEFØDESTUER I REGION SYDDANMARK:

- 1 Stemningsskabende lys
- 2 Beroligende lyd
- 3 Natur som udsmykning
- 4 Fokus på familiezonen
- 5 Nedtoning af risikoudstyr
- 6 Hjemlig og nordisk æstetik

1

Minimumstandard

Stemnings- skabende lys

Stemningsskabende lys, der kan justeres af personalet samt den fødende og partner. Lyset bidrager til at skabe og tilpasse den ønskede atmosfære i rummet.

Det stemningsskabende lys inkluderer kunstigt lys i i armaturer på både stuen og i badeværelset. Det er en forudsætning, at lokalt funktionslys i form af fx OP- eller arbejdslampe ved leje eller børnebord er til stede, som en del af en almindelig fødestue. Dette indgår ikke i sansefødestuekonceptet.

Lyset skal være tryghedsskabende og stemnings-skabende med mulighed for indstilling af forskellig styrke og tone. Dette gælder også lyset på badeværelset, så der er sammenhæng i hele fødestuemiljøet.

For at imødekomme det gode arbejdsmiljø anbefales det, at lyskvaliteten følger standarden for døgnrytmebelysning*. Det medvirker til at sikre en god farvegengivelse og tilpas lysmængde til de kliniske funktioner.

Det er en forudsætning, at der er fungerende funktionslys på fødestuen

Badeværelse

Lyset på badeværelset skal også kunne styres

Styring

Lyset skal kunne styres af den fødende og partner. Det skal til en hver tid være muligt for personalet at overstyre det stemningsskabende lys i tilfælde af akutte obstetriske situationer.

2

Minimumstandard

Beroligende lyd

Beroligende lyd af fx natur eller musik, der skaber den ønskede stemning i rummet.

Den beroligende lyd tilføres rummet ved hjælp af et højtalersystem. Det er en forudsætning, at der er etableret en god akustik i form af fx akustiklofter. Dette indgår ikke i sansefødestuekonceptet.

Det primære lydtema er genkendelig, stemningsskabende og beroligende lyd af natur, som fx lyden af vand eller fuglekvidder. Hertil, men sekundært, kan vælges beroligende stemningsskabende musik.

Lyd og musik skal være produceret af fagprofessionelle og med en stor grad af afveksling. Såfremt lyden bruges samtidig med visuel gengivelse af natur, skal denne være afstemt og komponeret hertil.

Autonomi

Den fødende og partner skal have mulighed for at overstyre, fravælge eller spille eget medbragt lyd via det højtalersystem, der vælges.

Billeder og lyd

Hvis lyd afspilles samtidig med visning af naturbilleder, skal den være afstemt og komponeret hertil. Lydklip skal være af passende varighed, så en gentagelse ikke opleves som generende for hverken personalet eller den fødende og partner.

Naturtema

Genkendelige naturlyde som fx fuglekvidder eller bølgeskvulp, der passer til naturbillederne eller -videoerne i rummet, skaber stemning og kan berolige både den fødende, partner og personalet.

3

Minimumstandard

Natur som udsmykning

Naturen bruges som udsmykning i rummet. Det kan være via TV-skærm, projektion eller vægudsmykning.

Udsmykningen tilføres fødestuen og tilhørende badeværelse. Minimumstandarden for udsmykning forudsætter, at der er plads til denne. Dvs., at der skal sikres større, uforstyrrede vægflader, som muliggør montering af naturmotiver. Andre motiver eller forstyrrende visuelle elementer som fx papiroplag eller tavler bør fjernes eller nedprioriteres.

Fællesnævneren for udsmykning af fødestuerne er naturmotiver baseret på den tilgængelige evidens. Det skal være en realistisk fotogengivelse og med et fravær af bygninger, mennesker osv.

LEVENDE BILLEDER

Hvis naturmotiverne er gengivet i levende billeder (video), skal dette kunne styres og fravælges af den fødende og partner. De levende billeder bør være optaget fra et fast synspunkt og være i tidssøjler af en passende varighed. Herudover skal der sikres en høj grad af afveksling for at undgå hyppige gentagelser af samme motiv.

RETNINGSLINJER FOR NATURMOTIVERNE

- > Naturmotiverne skal som udgangspunkt være genkendelige danske og skandinaviske landskaber med mulighed for at vælge.
- > Motiverne bør produceres af fagprofessionelle og skal være af en høj kvalitet, hvad angår optagelse, lysætning, opløsning mm.
- > Uanset medie bør naturmotiverne have en minimumsstørrelse på 920 x 1440 mm, svarende til en 65 tommer tv-skærm.

Ro for øjet

Skab ro og luft til større motiver ved at rydde op i forstyrrende elementer.

Placering

Naturmotiverne skal placeres i behagelig afstand, men så de er synlige for den fødende og partner, både i forbindelse med ve-arbejde, under og efter fødslen.

4

Minimumstandard

Fremhævelse af familiezonen

Familiezone skaber et naturligt og tydeligt område til den fødende og partner i rummet, hvor indretningen understøtter nærvær og et sted, man føler sig velkommen.

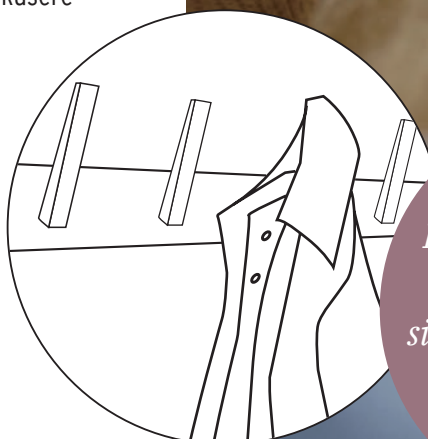
Familiezone er en del af zoneinddelingen af fødestuen, som understøtter brugen af rummet. Der lægges i minimumstandarden særligt vægt på at sikre 'familiezone'.

For at byde den fødende og partner velkommen skal fødestuen indrettes, så det er tydeligt, hvor familiezone er - og hvor de må opholde sig og opbevare deres ting.

Familiezone bør fremhæves ved brug af hjemlige virkemidler, som de er beskrevet i 'Designæstetik'. For at fremhæve familiezone bør den placeres, så den fødende og partner herfra har mulighed for at fokusere på naturmotiver og en eventuel udsigt.

FAMILIEZONEN BØR SOM MINIMUM INDEHOLDE

- > Knagerække
- > Hvilemøbel til fødende og partner
- > Plads til opbevaring af taske, opladning af telefon mm.
- > Herudover bør der være et bord, som kan bruges til at lægge personlige ting på eller spise ved.

"Her må jeg være"
En hjemligt udseende
knagerække er en
simpel måde at invitere
til at indtage
rummet.

Gæstebud

Det er også i familiezonen, at familie og søskende kan komme og hilse på den lille ny.

Placering

Familiezonen bør dedikeres til området ved vinduespartiet for at udnytte en eventuel udsigt.

At flytte ind for en stund
Selv at kunne styre
lyd og lys er en god måde
for partner at hjælpe
med at indtage
familiezonen.

5

Minimumstandard

Nedtoning af risikoudstyr

Risikoudstyret nedtones for at understøtte en rolig og tryk stemning. Det gøres fx ved hjælp af afskærmninger, lyssætning og zoneinddeling.

Nedtoningen af risikoudstyr nedbringer den fødende og partners oplevelse af fødestuen som et risikofyldt rum, hvor der er fokus på de kliniske arbejdsgange.

Det skal efterstræbes, at risikoudstyr afskærmes, så det i mindre grad er synligt for den fødende og partner. Det kan gøres ved indbygning af paneler i fleksible skabe eller ved at placere udstyr i stikskabe. Afskærmningerne tilpasses den enkelte fødestue.

Afskærmning af klinisk udstyr

Paneler kan afskærmes i lettilgængelige og fleksible skabe. (Eksempler fra fødestuerne på Regionshospitalet Gødstrup.)

Tryghed

*Familiezone**n** bør
placeres strategisk for
at mindske udsyn til
risikoudstyr.*

Brug af lys

*Nedtoning af risikoudstyr kan også
understøttes ved at dæmpe funktionslyset
og gøre brug af stemningsskabende lys i
familiezone**n**.*

6

Indretning

Hjemlig og nordisk æstetik

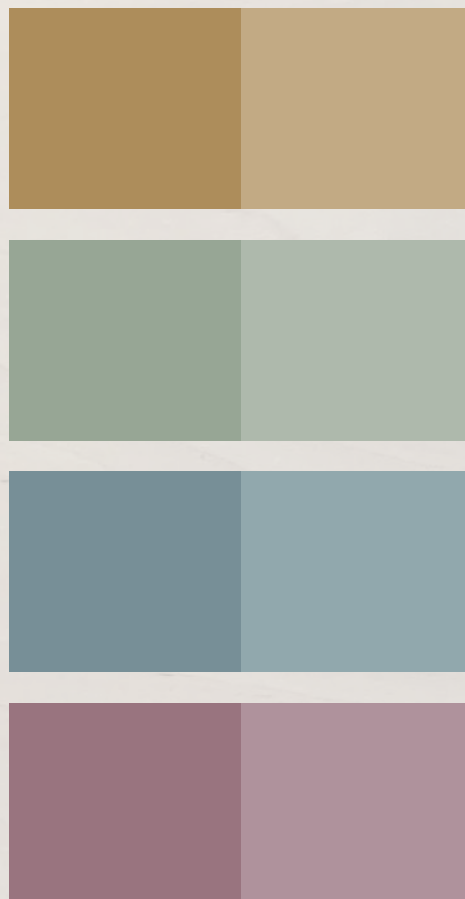
For at understøtte den trygge og rolige stemning på fødestuen, anvendes genkendelige møbler, som inviterer til brug.

Møblerne skal understøtte den fødendes og partners oplevelse af fødestuen som et trygt, roligt og til dels hjemligt miljø. Minimumstandarden forudsætter, at der på det enkelte fødested er fokus på at sikre ro og ryddelighed. Kliniske elementer som skraldespande, handsker og løst udstyr skal nedtones, og papiroplag, brochurer mm. bør ikke være synlige for den fødende og partner.

Det overordnede designgreb er lys, nordisk æstetik med elementer og inventar af egetræ.

Farver skal medvirke til at fremhæve en rolig stemning og kan tage udgangspunkt i denne anbefalede farveskala, såfremt dette ikke er i konflikt med den lokale farvestrategi.

Rolige og afdæmpede farver, der er behagelige at se på - også i mange år.

Anbefalet farveskala

Langtidsholdbarhed

Siddemøbler skal være behagelige og polstrede, men leve op til standarder for rengøringsvenlighed.

Bæredygtige valg

Møbler af træ skal leve op til rengøringsvenlighed og hygiejnekrav.

Hjemlig atmosfære

Inventar, der ikke har en klinisk funktion, skal have et hjemligt og genkendeligt udtryk og invitere til brug.

*Indretnings-
forslag*

Den store fødestue

46 m²

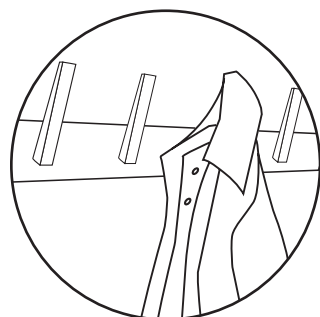
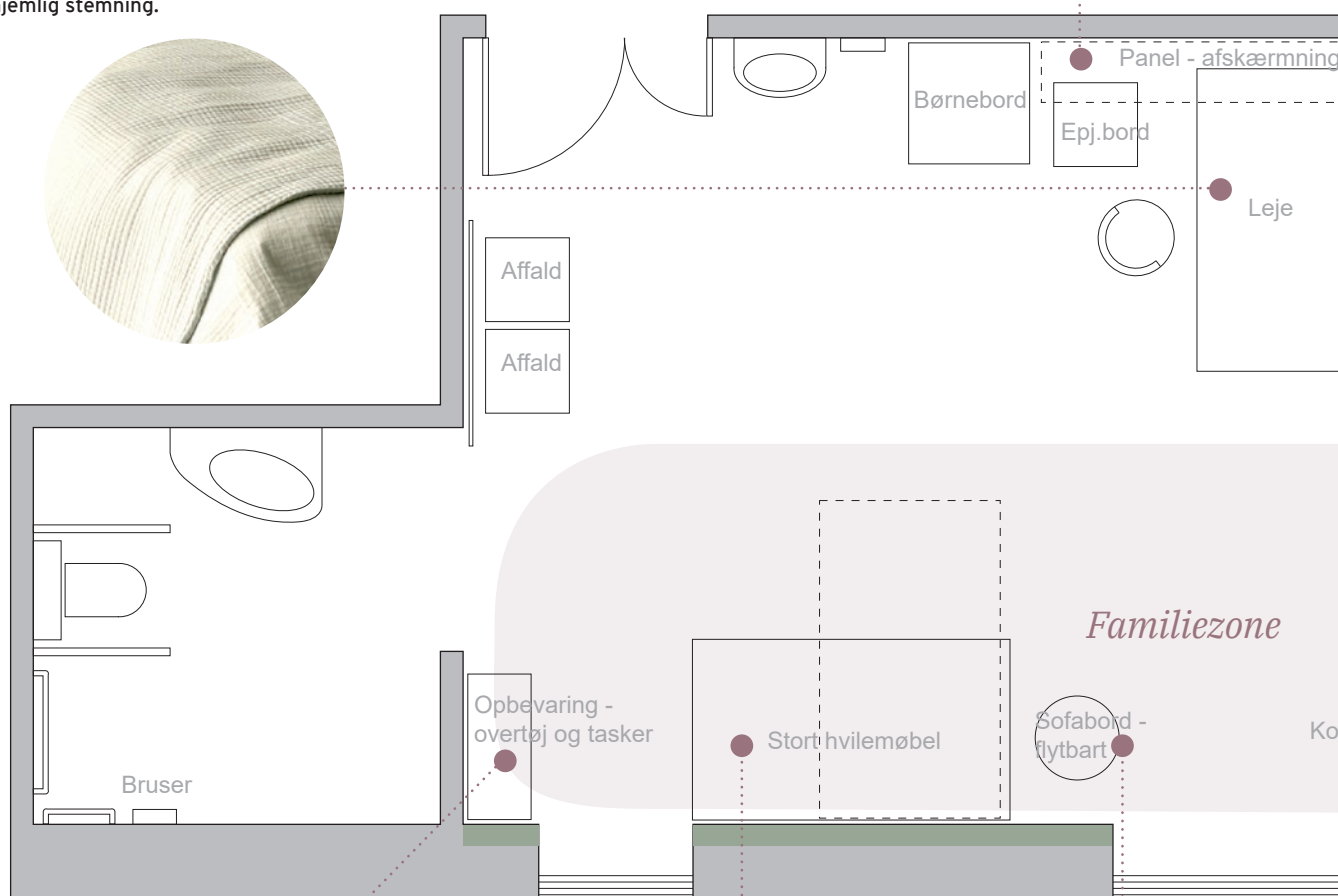
Et sengetæppe over lejet skaber en hjemlig stemning.

Korridor

Afskærmning af risikoudstyr.

Skab til opbevaring af tasker mm. Er det svært at finde pladsen, bør der som minimum være en knagerække.

Facade

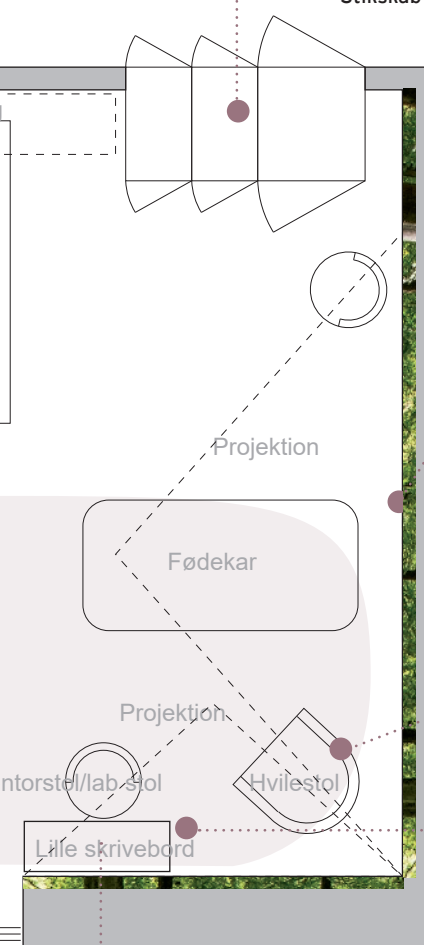
Et stort hvilemøbel. Hvis møblet har en klinisk funktion, bør det have hæve/sænke-funktion for at sikre god en arbejdsstilling for jordemoderen.

Mindre bord med plads til private ejendele, og som også kan bruge til lille spiseplads.

Stikskab

I større rum med store vægflader kan projektion af naturmotiver være en god løsning. Særligt, hvor projektion på tilstødende vægge er muligt.

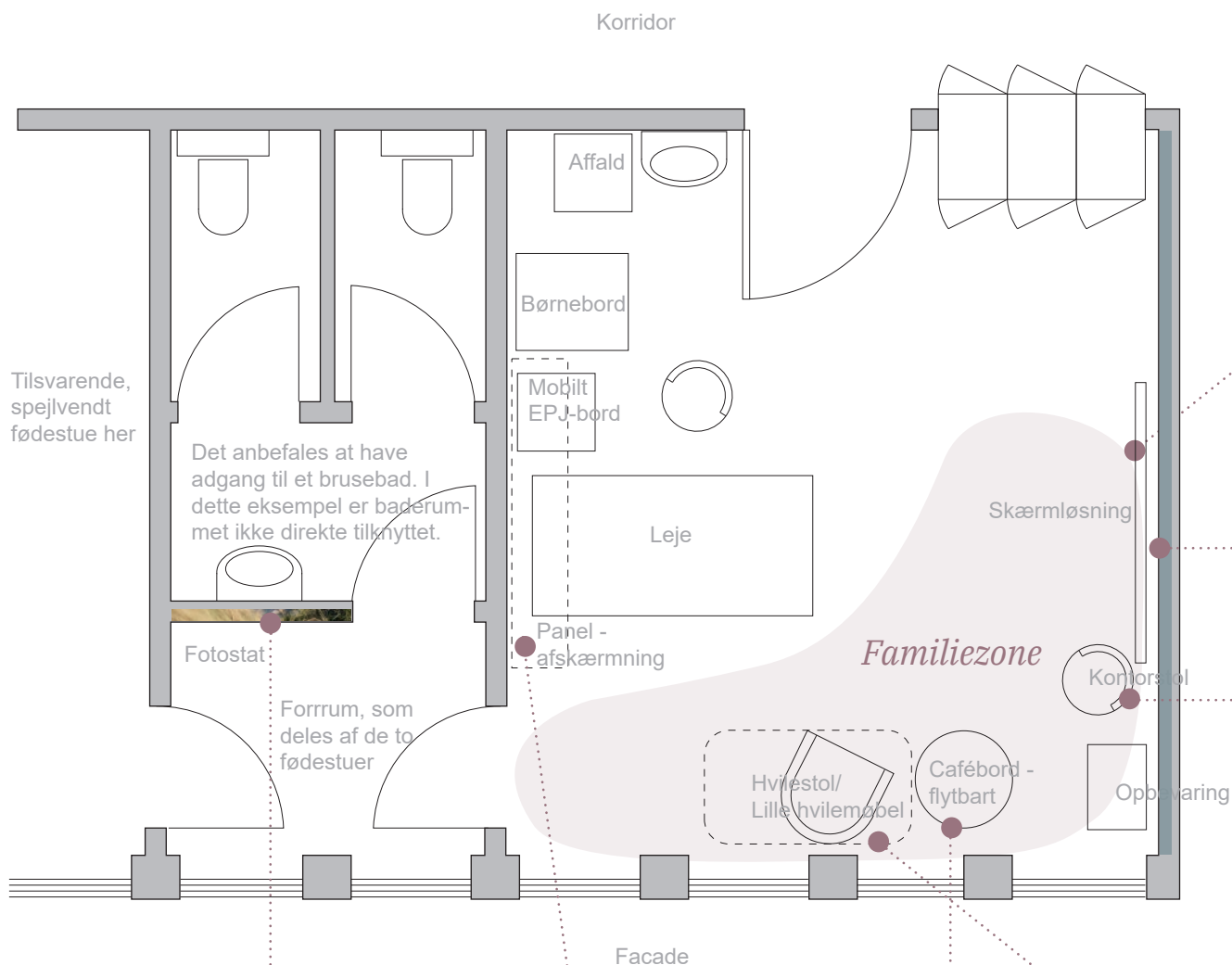
Behagelig og hjemligt udseende hvilestol.

Væghængt skrivebord til afsætning af private ejendele.

En god stol, som partner kan bruge under fødslen.

Den lille fødestue

24 m²

Badeværelset skal også tænkes ind, så sansefødestuen opleves som en helhed. Mellemgangen kan evt. rumme en fotostat af et naturmotiv.

Afskærmning af risikoudstyr.

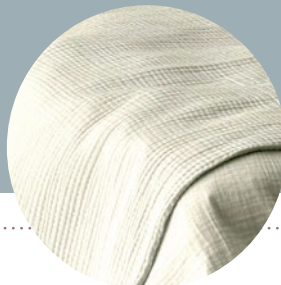
I den lille fødestue, hvor der kun er plads til et enkelt bord, er det en god løsning, hvis bordet har spisebords højde (cafébord), så det bedre kan bruges til at spise ved.

I mindre fødestuer er en skærm løsning en god idé.

Særligt i et mindre rum er det en god løsning kun at male den ene væg. Prioriter væggen i familiezonen, hvor en malet vægflade samler rummet og skaber ro.

Et sengetæppe over lejet skaber en hjemlig stemning.

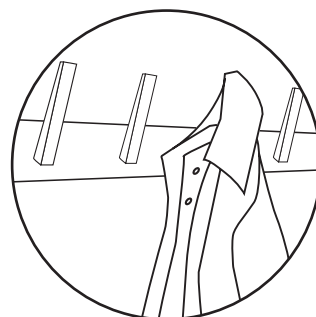

En god stol, som partner kan bruge under fødslen.

Den mindre fødestue fungerer bedst med lette sidde møbler, der ikke optager for meget plads. Er der ikke plads til et stort hvilemøbel, kan en mindre sofa være et godt kompromis.

En knagerække placeret i familiezonen er en simpel måde at byde velkommen på.

Hvad nu?

Sådan kan I gøre

Med designguiden i hånden kan I lade jer inspirere i den proces I skal i gang med, eller som I måske allerede har påbegyndt.

Designguiden beskriver det fælles koncept og standarden for etablering af sansefødestuer på tværs af de syddanske fødesteder. Sammen med designguiden findes et katalog med inspiration til muligheder samt en prisoversigt.

Hvert fødested skal planlægge og implementere sansefødestue-standarden lokalt. Planlægningen inkluderer bl.a. lokale brugerprocesser og projektering. Den lokale plan for indretning af sansefødestuerne skal herefter godkendes regionalt, hvorefter implementeringsprocessen kan igangsættes.

For at sikre den fulde effekt af sansefødestuens indretning, er det vigtigt at arbejde med implementering og forandringsledelse. Det kan ske gennem træning af personalet i, hvordan sansefødestuen bruges og hvordan arbejdsgangene tilpasses. Der bør sikres et kontinuerligt fokus på at få konceptet ud at leve og skabe værdi i dagligdagen - for både personale og borgere.

PLANLÆGNING OG IMPLEMENTERING AF SANSEFØDE- STUE

3 MÅNEDER

3 MÅNEDER

2 MÅNEDER

BRUGERPROCES

Lokal inddragelse af fødende og partnere. Inddragelse af klinikken, teknisk afdeling, drift* og rådgiver i brugerproces for ombygning / indretning i eksisterende fødestuer med henblik på overholdelse af gældende standarder.

PROJEKTERING / UDBUD

Projektering af tegningsmateriale og tilbuds-lister til udbud inkl. licitation på ombygningen. Intern eller ekstern rådgiver.

GODKENDELSE AF BUDGET

Budgetgodkendelse i Regionen.

DIALOG OM DET GODE FØDELSFORLØB

PRØVEHANDLINGER AF NYE TILTAG

* Arbejdsmiljø, Rengøring- og hospitalsservice, Hygiejneorganisation, Medicoteknik

Hvordan gør man?

*Få hjælp til at se
mulighederne i en ny
indretning*

MULIGHED FOR STØTTE FRA SYDDANSK SUNDHEDSINNOVATION

> Syddansk Sundhedsinnovation kan med fordel bistå med rådgivning i den indledende brugerproces for at sikre sammenhængen med konceptet og designguiden.

> Syddansk Sundhedsinnovation har både design- og byggefaglige kompetencer samt stor erfaring med implementeringsprocesser i byggeprojekter på hospitaler.

Kontakt

Hvis I ønsker støtte fra Syddansk Sundhedsinnovation til brugerprocessen eller implementeringsprocessen, kan I kontakte Kenn Elnegaard Dam, ked@rsyd.dk, 2152 1837 eller Kristine Nielsen, kn@rsyd.dk, 2920 2204 for at høre mere om mulighederne.

5 MÅNEDER

LØBENDE

OPSTART BYGGEPROJEKT

Ombygning / indretning af eksisterende fødestuer.

IBRUGTAGNING

Løbende ibrugtagning, alt efter antal af fødestuer på fødestedet.

TRÆNING AF NYE ARBEJDSGANGE

VEDVARENDE FORANDRINGSLEDELSE
EVALUERING OG TILBAGEMELDING TIL FØDEPLANSUDVALG

Økonomi

Budgetestimat

Ud fra de anbefalede indretninger beskrives herunder et lavt og højt budgetestimat. Der er ikke taget højde for fordele ved større indkøb på tværs af fødestederne.

Estimaterne er et bud på, hvad det kan koste at re-indrette henholdsvis en stor og lille fødestue og med forskelligt inventar. Eksempelvis vil stemningsskabende lys koste mere at implementere i en stor fødestue end en lille, alene pga antallet af armaturer.

Der kan også være forskel i typen af udstyr og inventar. Eksempler på levende billede kan have forskellig pris afhængigt af, om der ønskes vægprojektion eller en fast skærm løsning.

Der er i estimaterne ikke inkluderet et fødekar, da det ikke betragtes som en del af minimumstandarden.

De enkelte fødesteders udgangspunkt er forskelligt, hvorfor det er op til de lokale arbejdsgrupper at udvælge og prioritere nyindkøb. Som bilag til designguiden udarbejdes en liste over anbefalet inventar.

	Lavt estimat	Højt estimat
Møbler	45.000	60.000
AV, lyd, billede	35.000	80.000
Lys	75.000	120.000
Skabe	50.000	90.000
Maling	5.000	10.000
Total	210.000	360.000

Appendiks

Infektionshygiejne og arbejdsmiljø

Infektionshygiejne

Sansefødestuens indhold skal leve op til de gældende nationale infektionshygiejniske krav og retningslinjer, under hygiejneprofil 4 og kvalitetsprofil 4.

Herunder er nævnt en række generelle retningslinjer for indretningen jf. infektionshygiejne. I forbindelse med etableringen af sansefødestuerne anbefales det dog at samarbejde med den lokale infektionshygiejniske enhed for at inddrage særlige fokusområder i projekteringsfasen og inden indkøb.

Eksempler:

- Overflader på lejer og møbler som hvilestole, sofaer og borde bør forebygge reservoirdannelse i forhold til mikroorganismer.
- Alle overflader og inventar skal være intakte, ligesom betræk på møbler skal være af et materiale, der tåler sæbevand og gældende desinfektionsmidler. Dette gælder også udsmykning.
- Udstyr skal opbevares således, at det holdes rent eller sterilt.
- Møbler bør nemt kunne flyttes og gerne på hjul for rengøringsvenligheden af gulv og møbler.
- Linned og tekstiler skal kunne tåle vask ved temperaturer mellem 80-90 grader, dvs. en mikrobiologisk vask på sygehusvaske.
- Udstyr skal have ledninger, der nemt kan rengøres og ikke ligger hen over gulvet.
- IT-udstyr skal have rengøringsvenlig udformning og kunne tåle daglig rengøring og desinfektion.

Arbejdsmiljø

Medarbejdernes arbejdsmiljø skal tilgodeses og prioriteres ved indretning af sansefødestuerne.

Herunder er nævnt en række generelle retningslinjer for indretningen jf. arbejdsmiljø. Ved væsentlige ændringer er det et lovkrav, at arbejdsmiljøorganisationen inddrages i planlægning. Derfor bør Arbejdsmiljø inddrages i den lokale brugerproces.

Eksempler:

- Ved placeringen af udstyr og inventar er det vigtigt at sikre de nødvendige pladsforhold til det kliniske arbejde. Møbler og inventar skal let kunne flyttes i kritiske situationer.
- Der skal være tilstrækkelig belysning i arbejdsrummet og passende særlig belysning på den enkelte arbejdsplads, så arbejdet kan foregå forsvarligt og i hensigtsmæssige arbejdsstillinger.
- Møbler til den fødende, partner og personale skal være solide og ergonomiske.
- De møbler og det inventar, der også skal have en klinisk funktion, skal være let indstillelige i højden.
- Støjbelastningen må ikke overskride 80 dB(A). Det skal til en hver tid være muligt for personalet at overstyre lyd i højtalersystemet for at undgå generende støj.

*Sansefødestuen
skaber rammerne
for et godt og trygt
fødselsforløb,
der giver et godt
afsæt for det nye
forældreskab.*